

Питање промене Устава Србије, донетог пре непуних шест година, практично је старо колико и сам Устав. Све време чују се гласови из већине парламентарних странака да треба ићи у ревизију, додуше из различитих разлога. После одлуке Уставног суда Србије о неуставности 22 члана Закона о утврђивању надлежности АП Војводине та тема је, међутим, високо лансирана на топ листу залагања, око које ће, сва је прилика, бити приличних неспоразума између политичких актера.

Уставне измене су, на неки начин, најављене и у споразуму владајуће коалиције, у којем се наводи да ће о потреби промене Устава бити покренута широка јавна расправа, и то у вези с регионализацијом и децентрализацијом државе.

У уверењу да тај документ кочи реформе и европске интеграције, из редова СПО-а истицали су да се ту налазе ставови супротни реалности на Косову и Метохији, те да је потребна промена преамбуле која говори о КиМ као саставном делу Србије.

ЛСВ је тражио, између осталог, промену уставне дефиниције да је Србија држава Срба и осталих грађана, јер су уверени да је та дефиниција недемократска, као и другачије регулисање положаја Војводине. Из Г17 плус залагали су се да држава буде подељена на регионе. СНС је истицао да треба смањити број посланика за половину у републичкој Скупштини.

Из ДС-а су указивали да Устав у наредној фази интеграције мора да буде усклађен са европским стандардима. На потребу промене одређених одредби указивале су и неке странке мањина, као и многи грађани. Истраживање „Ипсос стратеџик маркетинга”, у октобру прошле године, показало је да 44 одсто грађана сматра да треба променити одредбе које не ваљају, а 20 процената испитаних је било за потпуну промену.

Да Устав није добар сматра и професор Стеван Лилић, председник Удружења правници за демократију. „Српско друштво се налази у једном нестабилном и турбулентном стању. Многи су узроци – од традиције до политичких околности, економске и финансијске кризе – али мора се признати да је Устав веома јак генератор сталне кризе у нашем друштву”, каже Лилић.

Подсећајући да је у последњих педесетак година донето готово десет устава, Лилић оцењује да је основни недостатак важећег, тзв. Коштуничиног устава, мањак легитимитета. „Устав није само јачи закон, Устав је један вредносни систем”, наглашава он и објашњава да је тај документ рађен као компромис између разних странака, те да је „скрпљен и дотериван од стране ДС-а и ДСС-а у минут до поноћи, да би га посланици ујутру нашли на клупама и практично непрочитаног усвојили, без икакве јавне расправе”.

Према његовом мишљењу, Устав је контрадикторан и има много нејасноћа. „Можемо за Устав директно да вежемо ескалацију косовске кризе”, каже Лилић и наводи да је преамбула постављена као брана да се задржи територијални интегритет и суверенитет Србије на Косову, а да је Косово 2007. прогласило независност. Ту је, затим, питање општег избора судија, које је сада на дневном реду и није познато како да се изађе из тог зачараног круга. Треће, постојала је скандалозна одредба о мандатима који припадају политичким странкама. Онда, у компетенцијама Уставног суда „пропустили” су у Уставу да се обезбеди извршење одлука тог суда, да се то, рецимо, казни као кривично дело. „Овако, шта ће бити са онима који не спроведу одлуку Суда – ништа”, истиче Лилић и додаје да се ништа неће десити и уколико не буду спроведена одлука тог суда којом су поништене законске одредбе о надлежностима Војводине.

Шта се може променити? „Промена Устава је врло озбиљна ствар. Сада би било добро да се нађе нека умерена метода, не радикална, дакле да се иде корак по корак”, сматра наш саговорник и наводи да се по питању покрајинске аутономије, рецимо, може донети уставни закон, а друштвени договори за децентрализацију.

(Политика)